

„Magie je jazykem věcí.“

Rohatý muž s obnaženou hrudí máchá kopím, zatímco burácející dav za ním plní chodby, proniká do pokojů a vykřikuje jména skrývajících se nepřátel. Další povstalec nesměle vykukuje zpoza plastového štítu a fretčí čumák visící z kožešinové čepice mu sklouzne o něco víc do očí. Bitva je v plném proudu. Hlavní místnost padla. Nyní prázdné pódium se otevírá, aby přivítalo dobyvatele...

Na základě zběžného popisu může útok, který byl 6. ledna podniknut na budovu amerického Kongresu snadno připomenout spíše nevšední středověký LARP (Live Action Role Play), než násilný, reakcionářský politický protest. Kožešiny, masky a další fantastické doplňky pečlivě vytvořené stoupenci hnutí QAnon a Trumpovými příznivci, aby jimi v reálném čase oslnili internetové publikum, představují zhmotnění dlouho pociťované trhliny v hrázi reality, díky níž kdysi (domněle) oddělené kategorie faktu a fikce – larperským slovníkem – „prosakují“ (bleed) jedna do druhé a vlévají se do neustávajícího proudu, který určuje, co považuje za hmatatelné postava, kterou každé ráno pozoruješ v zrcadle. Je to trhlina, jež se zdála rozevřít nedávno, a přece z ní vytrvale kape už od počátku našich dnů – trhlina, kterou jsme dlouho zalepovali zdravým rozumem a vědeckou racionalitou.

Filozofka Isabelle Stengers píše, že ačkoli se můžeme zdráhat „zradit nezvratnou pravdu, oddáme-li se měkkým, iluzorním přesvědčením“, fakta dnes bezpochyby přestala být hnacím motorem našeho společenského organismu. Obýváme svět, který se drží při životě po nesčetných prohlášeních, že jsme nyní „post“ něco; svět, v němž velké myšlenky implodují pod svou vlastní vahou a který přeje jen prchavým, tvárným narativům, bujícím jako šlahouny bažinných rostlin ve skrytu před přímým sluncem. Nyní můžeme ve stejný okamžik věřit i vyvracet, přijímat i odmítat, ironicky se smát i pozorně naslouchat. Snad teprve teď jsme konečně přestali věřit v pasivitu vlastního odrazu a opatrně noříme ruce do zkapalnělého povrchu zrcadla, stále však ve strachu přiznat si, že to, co jsme si mysleli, že vidíme a známe, jen zřídka odpovídá okolnímu dění. Je proto třeba mít stále na paměti, co v jednom rozhovoru trefně poznamenal Omsk Social Club: „Každý svět je preludem, dokonce i ten, ve kterém žiješ“.

Pokud se tedy dnes zdá, že je snazší věřit ve spiknutí kanibalistických, satanistických pedofilů vládnoucích takzvanému „hlubokému státu“ (deep state), než v bestialitu skutečného materiálně-ekonomického systému, musíme možná přehodnotit víru jako takovou. V našem „racionálním“ světě byla „víra“, společně s „magií“ a dalšími poskvřenými pojmy, odsunuta do pozice pouhé metafory. Stala se řečnickou figurou, již mimoděk pronášíme, aniž bychom se nechali znevážit jejím doslovným významem. Pokud však odmítneme vzít si zpět její moc, musíme si uvědomit, že to udělají – a již také udělali – jiní. Jak Stengers vysvětluje, naším úkolem by tedy mělo být otevřít se iracionálnímu, nechat se „nakazit“ vírou a pozvednout kopí fantazie: Zapomeň na metafory, ušpiň si ruce!

A protože „realita“ je vždy něčím víc než souborem daných faktů, víc než můžeme „objektivně“ poznat, lze k ní snad přistoupit jako ke hře pro více hráčů, v níž si vzájemně půjčujeme, předáváme a přijímáme. Je to hra, která se hraje ve skupině, ať chceme nebo ne, a zadáním přihlašovacích údajů pouze vědomě vstupujeme do prostoru prolínajících se pohybů a emocí (trans)formujících prostředí uvnitř i vně nás. Právě v tomto zásadě vtěleném smyslu je fikce, ať už oděná v hávu slova, obrazu, vyprávění nebo rolové hry, vždy transformativní. Nezávisle na tom, komu slouží, vždy je formou sdílené sebe uskutečňující se magie, jež svolává síly už přítomné biosyntetické fúze mutující naše smysly, putující od těla k tělu, molekulu po molekule. A už dávno předtím, než se rozhodneme hrát, podléháme pravidlům toho, co Stacy Alaimo nazývá „transkorporální“ existencí – i my sami jsme totiž seskupením hmotných výměn zapletených hluboko v síti. Právě na této úrovni je třeba hru hrát, neboť nám dává možnost si ozkoušet nástroje a opětovně si přivlastnit magické formule schopné dosáhnout za omezený rámec přítomnosti. Máme-li se totiž někdy uzdravit, musíme nejprve přijmout svá zranění, neboť – slovy Joëa Bousqueta – „moje zranění existovalo přede mnou, zrodil jsem se, abych je ztělesnil“. Naše mise se tak stává jasnou: Prosáknout do sebe dřív než vykrvácíme.

Noemi Purkrábková a Jiří Sirůček